

באווירה של קץ תקופה והתפוררות פוליטית ומוסרית, שהשתלטה על החיים הציבוריים, מלחמתם של שר משפטים בבג"ץ ושל ראש הממשלה במבקר המדינה לובשת אופי סוריאליסטי. מאבקו של אהוד אולמרט אינו מפתיע. לעומת זאת, ניסיונותיו החוזרים של דניאל פרידמן להטיל אימה על בית המשפט העליון, כשלב ראשון לחיסולו, וכתוצאה נלווית גם על מבקר המדינה יוצרים תחושה קשה: האומנם משתייך פרידמן לקטיגוריה של אינטלקטואלים המשתכרים בקלות מהכוח הפוליטי? תופעה זו מוכרת היטב מן העבר, במיוחד מהמאה ה-20, אז אינטלקטואלים מן השורה הראשונה נפעמו מהאפשרויות החדשות שנפתחו לפניהם לעצב את המציאות בלי האיזונים והבלמים שהם מטבעו של הסדר הדמוקרטי-הליברלי. גם פרידמן מבקש להשתחרר ממגבלות של כללי משחק מורכבים ולעשות את הרוב הפרלמנטרי ואת הממשלה הנשענת עליו לשליטים יחידים. לפי שיטתו, לרוב בכנסת מותר הכל.

כך מבין שר המשפטים החדש את מושג הדמוקרטיה - אף על פי שזה 200 שנה יודע כל מי שהדמוקרטיה יקרה ללבו, כי ביסוד השיטה מונחת שמירה על זכויות היחיד. הכרעת הרוב בבית המחוקקים היא אמצעי; אמנם אמצעי שהוא גם ערך, אך לא ערך יחיד. שלטון הרוב הפרלמנטרי יכול להיות עריץ ומושחת לא פחות משלטונם של מעטים. הרוב הפרלמנטרי זקוק לריסון ולביקורת לא פחות משזקוקה לכך הרשות המבצעת. כך הוא הדבר בעיקרון, ועל אחת כמה וכמה במציאות הישראלית, שבה הנתח המרכזי של המוסד המחוקק מורכב מאנשים שלא עברו שום תהליך בחירה בטרם הורכבו הרשימות לכנסת.

רוב אנשי קדימה וכל חברי הכנסת של ישראל ביתנו וש"ס הם יצירי כפיהם של שלושה אנשים. האם ראוי להסמיך אותם להעביר חוקים שנפסלו בידי בג"ץ בגלל פגיעה בזכויות האדם, בשוויון בפני החוק או בצדק הטבעי? מי ישמור על זכותו של הציבור לחירות אישית, לחירות הביטוי והביקורת? ייאמר עוד, כי שמירה על זכויות המיעוט, כל מיעוט, היא אינטרס משותף לכל. החברה היא בעצם פסיפס של מיעוטים. אתאיסטים הם מיעוט וכך גם שומרי מצוות, מתנחלים כאנשי שלום עכשיו, העשירים הגדולים כמו מי שנמצאים מתחת לקו העוני. המיעוט של היום יכול להיות הרוב של מחר, וכך לבטל חוקים שהעביר הרוב של אתמול. האם בתנאים כאלה תוכל הדמוקרטיה לשרוד? הדמוקרטיה זקוקה לעוגן, למינימום של יציבות, ועליה לעורר כבוד ולא בוז.

ובכן, מהי בעצם ההצדקה להכרעת הרוב? הכרעת רוב היא הדרך היחידה לקבל החלטות בחברה שבה נשמרות זכויות האדם של כולם. זה גם היסוד לעיקרון המכונה שלטון החוק: החוק הוא נורמה שווה לכל, ורק בזכותו אפשר לגבור על שרירות לבם של שליטי השעה ולאפשר לחברה לתפקד כחברה של בני תרבות.

בנוסף לכך, קבלת קביעת הרוב אין משמעותה קבלת הדין של הכוח העדיף. מדובר במוסכמה חברתית חיונית, המבוססת על הזכות השווה של כולם. החלופה למוסכמה זו היא מצב של מלחמת הכל בכל. אם הכוח לבדו יהיה המבחן - הרי יש מיעוטים חזקים יותר מהרוב. לכולם דרושים ריסון ופיקוח דקדקני. את השירות ההכרחי הזה לדמוקרטיה הישראלית יכול לעשות רק בג"ץ. לפיכך, יוזמתו ההרסנית של פרידמן - להעניק לרוב של 61 ח"כים את הזכות לאשר חוק למרות פסילתו בידי בג"ץ - מחייבת תגובה ציבורית מיידית, שתכליתה להגן על חירותו של כל אחד ואחד. זה

מה שנדרש גם מהממשלה עצמה: אם השרים יצביעו בעד הצעת החוק של פרידמן, תיכנס הממשלה הנוכחית לספרי ההיסטוריה לא רק כראשונה שהובסה במלחמה וצברה בשנה אחת יותר שעות חקירה במשטרה ואצל מבקר המדינה מכל קודמותיה במשך 60 שנה, אלא כמי שהורידה את ישראל לרמה של מדינות העולם השלישי.